

# NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

**Előfizetési árak:** Egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr, negyed évre 1 frt 25 kr. — Községeknek, körjegyzőknek és tanítóknak 4 frt. **Egyes szám ára 10 kr.**

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

**Dr. Tóth János.**

Társzerkesztő: Dr. Dudek János.

**Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. szám.**

**Hirdetési árak:** Egy háromhasábos petitsor ára bélyegen kívül 8 kr. Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szögig 2 frt 30 kr. minden további megkezdett 100 szög után 1 frttal több.

## A siker titka.

(P—y.) Nem ritkán történik az élet küzdelmeiben, hogy a kisebbség kerekedik felül, s győzedelmeskedik a százsorta nagyobb többség fölött. Gyakran előfordul, hogy furfang, erőszak nélkül is, egyetlen ember százak ellenkező véleményével szemben is képes a sajátját érvényre emelni.

Dreyfuss mellett, mint látjuk, elenyésző kisebbség küzd és megdöntötte a szigorú hadbírótság ítéletét, győzedelmeskedett egész Franciaország közvéleménye ellenére. Nálunk a közel multban egynéhány ember személyes gyűlölségből a kath. egyháznak kilenc százados épületén ütött rést, s egy csekélyszámú titkos társaság bontogatja százados viharokkal büszkén dacoló sziklafalait. Érthetetlennek tünik föl előttünk, hogy a szabadkőművesség mindent képes keresztül vinni, még a hosszú gyakorlat által megpecsételt szokás, jog és törvény, sőt olykor még a király határozott szándéka ellenére is, mint az köztudomás szerint a polgári házassággal történt.

Csodálatos, és valóban bámulatra méltó a dolog és mégis a lehető legtermészetesebb a tények ezen felfordult menete.

Manapság csak egyetlen egy dolog képes állandóan és sikeresen az emberekre hatni és ez a kiváló, kiművelt tehetség. Elmultak azok az idők, midőn az állás vagy a hivatal egymagában tekintélyt kölcsönzött az embernek. Ha valakinek nincs tehetsége állásának méltó betöltéséhez, akkor ha nagy ur is, legfőlegb félni fognak tőle, de csak addig, amíg állásának fénye környezi. Még a pénz, az anyagi életnek, az életfentartásnak ez a mozgatója sem tud tartós hatást létesíteni, nem különösen azoknál, akik vezető szerepre vannak hivatva, hacsak valami kiváló elmét nem hajtának szolgálatukba, akivel azután híveket szereznek maguknak.

Csak a tudomány, a tehetség bír igazi nyomatékkel, mert hiszen manapság az emberek nem tudnak maguk lábán járni; a majmoláshoz szokott embereket pedig csak a tehetséges ember képes édesgetni magához. Innen van, hogy a kiváló elmének, ha az összes emberi gyarlóságokkal és hibákkal volna is felruházva, mindig akadnak követői, mindig akadnak elszánt hívei, és eszméinek, akár hasznosak, akár károsak legyenek azok, buzgó terjesztői.

Igy állván a dolog, nagyon természetes, hogy aki befolyást akar szerezni a társadalomra, annak első sorban képzett, tekintélyes elemeket kell a maga számára

meghódítania, mert az ilyenekhez követőkül csatlakoznak még a jó szándékuak is, a tudomány fénye számtalan nem gondolkodót elszédít, s egy kis ügyességgel külszinre bámulatos eredményt lehet elérni. Így jár el a kereszténység ellensége, a szabadkőművesség. Hálójába belevonja a tekintélyes embereket, apró szolgálattal leköti magának, hogy viszontszolgáltatásokat nyerjen tőlük a saját céljaira. S teszi ezt nemcsak a felnőttekkel, hanem kiszemeli a használható fiatal egyéneket is, s mintegy neveli magának. Csattanós bizonyítékot szolgáltat erre többi között az az eset, melyet szavahihető embertől hallottam.

Több évvel ezelőtt a budapesti papnevelő-intézetből egy ifjút bocsátottak ki valami csekélység miatt. Kiváló élénk tehetséggel, bátor föllépéssel, könnyed előadásmóddal — egyszóval mindazon tulajdonokkal volt fölruházva, a melyek ha nem is vezető, de tekintélyes szerepre képesítik az embert. Elbocsátatása után minden pénz, minden támogatás nélkül ment neki a világnak. Nem volt egyetlen jötevője sem, pártfogója annál kevésbbé, aki őt valami jövedelmi forráshoz juttatta volna. Végső szorultságában — barátai tanácsára — a szabadkőművesekhez fordult. Adtak neki pénzt, a mennyi tanulmányai folytatására szükséges volt. Ké-

## A „NYITRAMEGYEI SZEMLE“ TÁRCÁJA.

### Cigi.

Piros őszi alkonyatkor ült a kőpadon csinos házuk előtt, s dologtalan bámult nagy epedő szemével az esti fényben úszó égre.

Kicsoda?

Zsófi, vagy Cigi, amint a faluban sötét olajszinű arcáról hitták.

Talán nem is az esti fényben izzó ég volt, mit e csodaszép, dióbarna szem nézett; talán nem is az a bíbor s arany zománc, mit a lenyugvó nap vont a hegyek ormai fölé, verte békóba e lányka gondolatait! Ki tudja.

Cigi egykor, s még nem is oly rég, az egész tóparton a legszebb leányszamba ment, aki versenyt nevetett a verőfényvel s csicsérgő jókedvében túltett a legfecsegőbb fecskén.

Amint ott ült a kőpadon, halvány arcán, szelíd szemében banat boruja, lemondás árnyéka borongott.

Mi tette e rózsát a halálnak sápadt virágává? Senki se tudta. Hirtelen támadt, akárcsak a jégeső, akárcsak valamelyik égzengéses éjszaka.

Ragyogással, aranyos sugárral teljes-telvé köszöntött be a szép nyár, amindre rég nem emlékeztek már az emberek. A tómenti nyaralóhelyek, mint megannyi kas, alig győzték magukba fogadni a rajzó emberáradatot. Mikor egy-egy csoport át-átjött a szántódi réven, örege-apraja szívesen elhallgatták Cigi vidám tréfáit, esengő dalait.

Mert akkoriban Cigi jókedvű, világra való leány volt, aki nagyon jól tudta, hogy tizenhat éves és hogy szép. Nem mintha tetszeni vágyott volna. Ments Isten! Jólelkű, egyszerű halászleányka volt, aki úgy gondolkodott, ahogyan beszélt, s úgy beszélt, ahogyan érzett.

Mi tagadás benne, hát biz a kis Cigi sokaknak tetszett; de, aki neki is tetszett volna, e sok között egy sem volt. S mégis volt egy név, amely forró vérét az arcába verte, ami pedig mindannyiszor megesett, valahányszor játszópajtásának, a Szógyi Misinek nevét említették előtte. Hozzá is szokhatott volna már pedig, mert hiszen a faluban elég hangosan beszélgettek róla.

Vala pedig ez a Szógyi Misi, akit hirtelen szöke hajáról „kese Miskának“ is hitták, kicsin, cingár természetű legényke, aki, ha megszólították, lány módjára elpirult, s csak hebegve válaszolt, bár a tavasszal sorozták be katonának.

Fia volt a leggazdagabb, legdögösebb parasztnak, az öreg Szógyi Pálnak, aki fiát tartotta a legjobb fiúnak az egész határban, s dicsérgetéseinek rendszerint így vetett véget:

— Csak egy a hibája, hogy egy kicsit gyáva. Azért hát, hogy egy kis virtust öntsön beleje, szüntelen efféle biztatásokat trombitált a fülébe:

— Ne hadd magad; mutasd meg, fiam, hogy te vagy az első gazda fia a faluban; különb vagy te a többinél.

Azt azonban dehogyan is hallotta, avagy ha hallotta is, irigység rovására irta, amit a jó falubeliek sugtak-bugtak uton-utfelen, akik ezt a derék gyereket elmondták jó madárnak, lusta dögnek, mihasznának, aki csak lopja a napot, hazugnak, alakoskodónak, kétkulacos embernek, aki olyan, mint a kétszinű keszkenő, más a lépe, más a képe.

S mikor mindez Ciginek is a fülébe jutott, a többivel ő is annak mondta, sőt még a fejével is intett, hogy biz az ugy van; de azért a szemé mégis könybe lábadt.

Vajjon a vádnak, avagy a mentegetésnek könnyei peregtek szeméből?

Annyi bizonyos, hogy amikor Miska berukolt, a gonosz falusiak nem igen buslakodtak utána. Semmibe se vették. Az öreg Szógyi Pál

sőbb látván, hogy hasznavehető ember, egy szabadkőműves ügyvéd vette magához segédül. Kiváló ügyességével megnyerte főnökét, aki irodáját is hajlandó neki átadni. Persze amióta szabadkőművesek között van, szidja a papokat, szidja a kath. vallást, gyűlölettel van eltelve a kath. egyház iránt.

Ilyentől a jövőben vajjon mit lehet várni? Esze, ügyessége van elég, pártfogói a hatalom birtokosai, tehát bizonyos, hogy tekintélyes állásra küzdheti fel magát. És ha majd magas polcon lesz, kétségtelen, hogy tevékenységét nem azok érdekében fogja értékesíteni, akik nyomorúsága idejében magára hagyták, hanem minden bizonynyal azok javára, akik szorultságában támogatták, akiknek előmenetelét, földi jólétét köszönheti. S vegyük a gyűlöletet, melylyel az ilyen rendesen az egyház iránt viseltetik és hozzá a lelkiismeretlenséget, mely a lelki kötelem elhanyagolásából rendesen származni szokott, s jósló tehetség nélkül is mondhatjuk, hogy nem lesz adázabb ellensége minden kath. ügynek az ilyen embernél.

Ez csak egy eset a sok közül. Hányan jutnak hasonló helyzetbe, a megélhetés súlyos terhe hány szép reményre jogosító fiatal embert vezet elleneink táborába!

S aztán még csodálkozunk az események mai folyásán! A tehetség, a képzettség hat az emberekre, ezt pedig ellenségeink nagyon is jól tudják a maguk számára lekötni. Hiába, a sötétség fia okosabbak a világosság gyermekeinél. Mi nagy számunkban bizakodva nem sokat törődünk az ilyesmivel\*), még elleneink kitűzött céljok érdekében mindent megmozgatnak, éles látásukkal észrevesznek minden előnyt, s anyagi áldozatoktól sem

\*) Illetőleg úgy áll a dolog, hogy az egyház minden időben számtalan ifjút segít tanulói pályáján, anélkül, hogy viszonyszolgálatot várna; az ellentáborból ellenben ha segítenek valakit, azt mindjárt le is kötik magoknak, s elvárják, hogy a segílyt meg is szolgálja. Szerk.

azonban szörnyen, de igen szörnyen büszke volt rája. Kellett, nem kellett, felfuvalkodottan hirdette:

— Ott is különb a többinél.

És a különb legény egyre-egyre irogatta ékes sarkaláb betűkkel a finom leveleket, melyekben híven elmondja a katonaelet keserveit, a nagy város szépségeit, hogyan megy a sora, s a levél sarkából a világért el nem maradt volna ez a sor: „Küldjön édes apám postafordultával pénzt”.

Az efféle levelek elég sűrűn jöttek; de az öreg Szógyi, bár magában dörmögött, hűségesen küldözte a pénzt; ismerőseinek, no meg a kíváncsi kerdezősködőknek büszkén mondogatta:

— Igaza van; hadd legyen ott is a legkülönb.

Cigi is kapott leveleket játszópajtásától, rózsaszín papíron írt sorokat. Örömmel fogadta, el is olvasta, meg újra olvasta; s amikor eltette, meg nem állhatta, hogy kebléből e sóhaj ki ne szakadjon:

— Talán egy szó sem igaz abból, amit beszélnek!

\*  
Multak, teltek az esztendő. Szógyi Misiről már meg is feledkeztek a faluban. Más dolgok,

riadnak vissza. Pedig kellő időben alkalmas eszközöket megválogatni és alkalmazni a célra; ez a sikernek a titka.

Jó volna elleneinktől tanulni. Számolva a körülményekkel és alkalmazkodva a mai viszonyokhoz, igyekezzünk magunknak megnyerni a képzett elemeket, neveljünk magunknak a kor magaslatán álló férfiakat és akkor nem a kisebbség fog győzedelmeskedni, hanem a küzdelem sorsa a mi kezeinkbe lesz letéve.

**Autonomiánk ügye** a lassú fejlődés stádiumában, a 27-es bizottság kezei között van, mely nemsokára a 9-es albizottság elaboratúráját fogja tárgyalni a kongresszus részére. Mily alapelvekre fektette a tervezetet e bizottság, illetőleg mennyiben tér el javaslat a 71-ki tervtől, ez idő szerint tudni nem lehet, mert nem került a nyilvánosság elé. A 9-es bizottság egyik tagja, Zichy Nándor gróf azonban ismételtel cíkkez az „Alkotmány”-ban egyes autonomiai kérdésekről, mi mintha sejtetni engedné, hogy lesznek a bizottságban elvi jelentőségű nézeteltérések is. Nevezetesen cíkkezett eddig a konfesszionális iskoláról az autonómia körében, a mi annyit jelent, hogy ne államosítsuk el iskoláinkat, hanem tartjuk meg a magunk kezében; értekezett továbbá az autonómia egyházi elnökeiről, hogy az autonómiának nem lehet világi férfi az elnöke, mert mindenben meg kell tartanunk az egyház hierarchikus szervezetét s máskülönb is a világi elnök mellett nem szól más, mint a hiúság kielégítése. Annyi bizonyos, hogy Zichy Nándor tiszta elvi állásponton áll, csak arra az esetre, ha a helyzeten igazán akarunk segíteni, s tényleg össze akarjuk hozni a katolikusokat, ne felejtsük meg a régi tapasztalati igazságról se, hogy jó sok esetben a quid iuris mellett a quid consilii elvet is megfontolni és hogy a sok elvi zsörtölődés 1871-ben is esetepatét okozott, de az autonómiát nem csinálta meg. Annyi tény, hogy elveket feladni nem szabad, de másrészt azt is tudjuk, hogy minden egyházpolitika expediensekkel dolgozik, a terv szembeállítások nem szoktak gyakorlati eredményre vezetni. Már pedig nálunk valaminek történnie kell.

### A mi bajaink.

Igazán csodálatos, hogy a bajok itt élnek, itt kísértének közöttünk s nincs, a ki szóvá tege azokat. Ha két-három lelkész összeverődik, meg, hányják-vetik a napi politikát, szóvá teszik a föl és lebukkanó jellemeket s aztán önkéntlenül is rákerül a sor a mi bajainkra.

más események kitörültek nevét az emlékezetből. Azalatt pedig sok kabátját viselte ő el a császárnak, az apja vagyonát meg nagyon megviselte. Az öreg végre arra a szomorú tapasztalatra jutott, hogy a sok végre is sok Szógyi Pálnak is. Azért hát egyszer csak megiratta a fiának, hogy ilyen meg amolyan, erre meg arra szedte-vette ne csak a pénzparlásban legyen az ő fia a legkülönb, mert ő bizony több pénzt nem küld már. S hogy a fiú csak egyre irogatta az utóiratot leveleket, hát az öreg bizony neki durálta magát, elmondta a fiát pernahájdernek, mit tudom én, még minek, sőt még kitagadással is fenyegetőzött s nem hogy egy piculát nem, de még csak egy fabatkát se küldött többé. És hogy a pénz csak nem ment, meg el-elmaradoztak lassan a levelek és lön nagy bekecsége a Szógyi Pál jól megcsappant vagyonának. De nem csak a levelek maradoznak el, hanem elmaradt maga Szógyi Misi is, aki bizony levétvén az anyalbórt, oda maradt, senki se tudta, senki se mondta mifélenek. Szógyi Pál se emlegette, a faluban se beszéltek róla.

Ekközben oszt egy irtózatot gaztett hire járt be várost és falut. Megöltek egy alig tizenhat éves ifjú lányt, aki szobalány volt a városban s szabadságot kapott, hogy nagybeteg öreganyját meglátogathassa. Egy pillanat sem sok, de hogy

Bizony-bizony sok, nagyon sok bajunk van. De hogy nyilvánosságra hozza valaki e bajok létezését, hogy nyíltan is elpanaszoljuk keserveinket — arra nincs eset, pedig néma gyermeknek az anyja sem érti a szavát s azért ne is nehezeltünk senkire, ha bajainkra orvoslást sehol sem nyerünk. Általános a lehangoltság, az elkedvetlenedés közöttünk, mert látjuk, tapasztaljuk, hogy elhagyottak vagyunk, hogy olyan bajok harapóztak el közöttünk, melyeken a felsőbb hatóságok okvetlenül segítenie kell, azért úgy hisszük üdvös dolgot cselekszünk, ha a közszájon elő őhajoknak nyílt kifejezést adunk. Talán lehet még segíteni bajainkon, talán segíthetünk így önmagunkon is.

Ide s tova három éve van már, hogy a papság szervezendő nyugdíj-egylete szóba került. Az egész papság örömmel, lelkesedéssel fogadta az oly soká vajudó ügyet, mely életbevágó fontosságánál fogva, mindenkit érdekelt.

Mondhatjuk, irigyeltük más egyházmegyék papságát, hol ez az ügy már rég rendezve volt s jól eső örömmel üdvözlöttük a szárnyra kelt hírt, hogy immár segítve lesz a mi égető bajunkon is. De multak a napok, multak az évek s a nyugdíjrendezés feledésbe merül. A lelkesedést csüggedés, az örömet keserv váltja föl. Pedig, hogy égető szükségünk van rá, senki sem tagadhatja. Hisz nincsen hivatal, nincs valamire való állás, melynek közegei a jövőt tisztán ne látnak, csak épen mi, kik vonszoljuk sokszor a nyomorúságos élet igáját, itt állunk pörén s megremeg lelkünk, ha látjuk a jövőt teljes sivárságában.

Törjük, zúzzuk magunkat, elnyomorgunk, eltengetjük napjainkat sokszor oly helyeken, hol igazán csak a hivatás tartja bennünk a lelket, s ha szakadatlan gondoktól megtörve kénytelenek vagyunk megvalni azon munkásságtól, melyen egyszerűen, lelkesedéssel csüngtünk — csak akkor kezdődik a sirni való nyomor, mert nincs betevő falatunk s hányódunk-vetődünk nyomorúságunkkal, mint hontalan mostohák.

Még ha volt valaki oly szerencsés elnyerni oly javadalmat, hol összekuporgatható pár veritékes krajcárt a jövendő nehéz napokra — megjárja, de azután jönnek azok a javadalmak, melyek nem a bene-vel, de csakis a ficiummal látják el a „javadalmat”, hol igazán filigrán módon kell élni, hogy az ember úgy a hogy megélhessen, azután végre beüt a munkaképtelenség, vagy az aggkor s az elcsigázott szegény nem tudja, hová, merre forduljon széles e világon.

Sajog, fáj a szívünk, ha látjuk a sötét jövőt s töprenkedünk azon, mi lehet az oka, hogy

még ezt se veszítse el kikönyörgött szabadságidejéből, a szegényke még szombat délutánján utra kelt. Midőn kilenc óra felé a boldogtalan leány édesapja a mezőről hazafelé tartott, az erdőmenti ut szélén egy holtnak látszó testet látott fekvő. Leánya volt. De még egy szemernyi élet volt benne. Bevitték a legközelebb eső házba s nyomban papot, orvost, esendőrt hívtak.

A boldogtalan néhány szón kívül csak annyit tudott mondani, hogy gyilkosát Mihálynak hívják. Aztán elvesztette eszméletét s meghalt.

Mikor e rémes tettnek hire Cigi falujába eljutott, attól fogva mindennapi beszéd tárgya volt. Ő is hallotta e történetet, melyre a nép képzelete dűsgazdag himet varrt. Ült, csak ült ott a ház előtti kőpadon s mereven bámult a kecskéző habokra; de azért egy szót el nem vesztett volna azokból a beszédekből, miket e gatzettől az összejött szomszédok egymásba fűttek. Maga se tudta, mért mért nem, de minden erőlködése mellett a világért se tudta gondolatait elterelni e titokzatos gyilkosságról. Unos-untalan mindig csak annak a vasuti munkásnak a vallomása csengett a fülében, aki akkor azt az ifjú lányt egy kicsiny, cingár termetű, hirtelen szökehadu fiatalember kíséretében látta.

A szomszédok már eloszlottak, a házban már

a nyugdíjrendezés elaludt? Hisz itt vagyunk, örömmel adjuk a tervbe vett százalékot, sőt még annál is többet, ha kell: csak ne hagyjanak így, ne bánjanak velünk oly mostohán az illetékes körök, hegesszék be e sajtó sebet s akkor nem fog történni, hogy sok elaggott, munkára képtelen ember oly erővel fog ragaszkodni a javadalmához — minek kárát csakis a hitélet vallja.

Teljesen így vagyunk a kántorok és tanítók nyugdíjával is. Ez ugylátszik létezik, de nem tudja senki milyen az alap, növekedik-e, fogy-e, mi van vele? Az a földhöz ragadt szegény kántor, vagy tanító befizeti évenként az illetéket, de nincs elismervénye róla; történik azután, hogy elhal, özvegye meg jár-kelet, kunyorál, de könyörgésének nincs foganatja. Tudnánk konkrét esetet is fölhozni, hogy egy özvegy kántorné már nyolcadik éve (!) könyörög a szegényes nyugdíjösszegért s ne adj' Isten, hogy hozzá juthasson, pedig ez már melyen a könyörületbe vágó ügy. Tudnánk ismét esetet, hogy egy rég elhalálozott özvegy halála után is három vagy négy évig még mindig szerepelt, mint nyugdíjas. Hát hol itt a baj? kibenkeressük azt? Ne akarjuk aztán, hogy tanítóink a nyugdíjgyűlésbe lépjenek — mert egyenesen mondván — helytelenül cselekednének.

Sajtó, vérző seb ez is, s a mi csak be nem heged, ne várjuk, hogy buzgósággal, lelkesedéssel csingienek iskoláink a tanítók, mert azok jövőjüket illetőleg semmiféle biztosítékot sem nyújtanak nekik... fizetnek, fizetnek és nincs köszönet benne. Ezen bajokhoz járul egy újabb időben köztünk nagy mérvben labra kapott baj, mely türethetetlennek mondható. Értjük azt a hajszát, melyet egyes megfontolatlan papok a javadalmuk elnyerése ügyében rendeznek. Oly viszonyok között élünk, hogy a papnak szikla szilárdan kell állania s azért lealázó az egész papságra, amit egyesek az egész papság megbotránkozására cselekesznek.

Még el sem hantolták a szegény megboldogultat, máris felkerekedik egynehány, hogy kop-tassa azok küszöbét, kik egyházunk, hitünk legnyiltabb ellenségei.

A hatóságunk gátat kellene vetnie a csunya botránynak — mert rövid időben demoralizálva lesz a klerus, kevés a nemes ambíció s győzelmet ül mindenfelé a stréberség.

Sok-sok panaszkodni valónk volna még, de fejezzük be azzal az egygyel, mely egy pár esperes-kerületi gyűlésen is szóba került — de ugylátszik elaludt.

Darázsfészkeknek nézik, nem mernek beleszólni, pedig mindenki beszél róla, de csak úgy

minden nyugalomra tért s ő még mindig ott ült a kőpadon s nézte a sötét, zajló tót. Nem volt mentség, rá kellett gondolnia a gyilkosságra, rá a kicsin, kesehaju gyilkosra és rá az ő játszópajtására, Szőgyi Miskára. Szinte önkéntelenül tört ki kebléből a sohajtás:

— Miért is hogy oly rég nem írt már?

— Ötven forintot adnék annak, aki azt a cégéres gazembert, akinek volt lelke megölni egy gyámoltalan fehérnépet, kézre kerítené, — mondta Szőgyi Pál a kocsimában s a jelenlevők harsányan éltették az öregot, a kinek titkon két kövér könyvessepp gurult végig arcán.

A Balaton mintegy álomban nyugszik. Ezüst-pikkelyes halacska játszanak benne, fel-felvetődve, fölötte fekete felhők szikláit lógnak. Nyugodtan terül el, mintha háborogni se tudna, és sima tükre féltékenyen fődí el a mindig éhes örvényt. A partszéli remetelakok hasadékaiban hirtelen megvillanik valami.

Egy alak kúszik lopva a keskeny ösvényen, majd megáll; kezét fájdalmas nyöszörgéssel szoritja keblére; fülel, aggódva néz körül, tovább kúszik, majd meg újra megáll s hallgatódzik. Fáradtan vándorog, mint valami bágyadt, halálra üdött vad, nem törődve azzal, hogy egy felrelepés

zártkörben, holott legszebb nyílt homlokkal föllépní.

Ez az alapítványi, a segélyezési ügy. A köztünk élő tisztos öregek mesélik nekünk: „hja! régen volt is, meg jutott is úgy a papnak, mind a tanítónak, mind a szegénynek. Ennyi meg ennyi segélyt kaptunk, ilyen meg ilyen alkalomból! — Mig meg szájtátva hallgatjuk a most már mesének beillő tényét. Hát hisz tudunkkal nem volt devalváció; azt is tudjuk, hogy az alapítványok az alapítók szándékára kezelendők — hát hol vannak? mi történt velök?”

A szegények azelőtt szép segélyben részesültek, most meg ráfognak papjukra, hogy az tartja vissza, mert csak pár fillérrel — azt is csak úgy suttymban, hogy más meg ne tudja — lehet boldogítva. Hát miért apadtak el a források? Egyházi, kegyeletes célokra tett alapítványok azok, s mint ennek az egyháznak munkásai talán megkérdézhajjuk, hogy mi történt velök, hogy nem látjuk gyümölcseit.

Bizony-bizony segíteni kell e sanyarú bajokon, melyeket olyan leleplezetlenül előadtunk, mint azok a papság ajkán élnek. Azért tisztelettel kérjük az illetékes köröket, nyuljanak bele az ügyekbe erélyes kézzel, szervezzék azt a mi szervezve nincs; fogják egy kis fegyverre, tanítsák meg az állásukhoz mert tisztességtudásra a küszöböt koptató, mellöket verő kóbor papokat s derítsenek egy kis világosságot a sötétségbe, melyben botorkodunk. Öszinte, bizalmas kérelem ez s azért hisszük, hogy süket fülekre nem talál.

*Egy esperesi kerület.\**

\* Adjuk e közleményt, habár ez utolsó részéhez meg kell adnunk a felvilágosítást, hogy az utóbbi időben nem ugyan devalváció, hanem konverzió történt: a mi, mint az igen tisztelt „esperesi kerület” jól tudja, szintén leszállította az alapítványok értékét. — Adjuk e sorokat azért is, mert egy esetleges, alapos felvilágosításra szolgálhatnak okul, mely hivatva lenne a szélében-hosszában hangzótott panaszoknak egyszersmindenkorra véget vetni. Szerk.

## Az „Érsekújvári Takarékpénztár” ügyében.

Érsekújvár, 1898. okt. 12.

*Tisztelt Szerkesztő úr!*

Napok óta szemmel és füllel kísérem a mi régi jó hírnevű takarékpénztárunk ugynevezett válságát. Nem egyéb ez, mint a lelketlen konclesők egy aránylag kicsike, de vakmerő csoportjának intriguálása az eddigi igazgató ellen.

Nem gondolják meg az intézet igazgató-tanácsának higgadt tagjai azon régi mondás igazságát, hogy „Roma deliberante, Saguntum perit”.

összetörve lökheti a vízbe. S mégis az aggodalom ösztönétől hajtva, a legkisebb neszre fölriad s kap mohón a kés után, a kétségbeesettnek utolsó reménye után.

A nap eltűnt már az égről, melyet a leszálló éjszaka lassan-lassan egészen bakacsinba vont. A tó felett hirtelen borzalmas erejű zivatar tört ki, s a part mentén százszoros visszhanggal gördült tova a dörgés. Mintha csak a sokáig megigézett szellemek, most egyszerre szabadulva fel a varázs alól, világot rengető haragjukban egymást szolították, egymásnak felelgettek volna. A tó sötét hullámai szintén közéjük elegyedtek a háborgó elemeknek. Hétszer tépte meg őket a villám és csapta fel susterregve, bent a mélységben meg tompa morgás zúgott, mintha a pokol minden hatalma elszabadult volna.

Cigi apja az ajtóban állott s nézte a tónak még folyton háborgó hullámain, melyek úzték, hajszolták egymást, akárcsak valami láthatatlan erő-től nyomva, majd zengő böszültséggel rontva neki a partnak, majd meg magasra szökve a szabadságért küzdő szörnnyetegképen.

— Ez volt oszt a fürgeteg — mormogta, keresztet vetve magára. — Teljes világeletemben nem láttam ilyet.

— Az ám. Nyilván valami gonosztévő rej-

Mig ők részint személyi perpatvarok, részint csekély üzleti darázscsipek felett vitatkoznak, azalatt hólavínaként növekszik a mindenféle álhírek malitiositása, mely az intézet fenállását tehethi kockára.

Nem szándékom Hofer F. igazgató védelmére kelni; hibás-e vagy nem célszerű-e rajta tudni vagy sem, az igazgatóságunk kell legjobban tudni. Hanem azt nem érti az itteni jogászok és kereskedők túlnyomó része, hogy micsoda jogcímen prókátorkodik most fogadatlanul az a Craus István ur, a kinek se részvényei, sem betétjei az újvári takarékpénztárnál nincsenek, s a ki eddig a mi dolgainkkal abszolúte semmit sem vesződött.

Azt rebesgetik, hogy Csizmadia ur szeretne bejutni, illetőleg avanszírozni Hofer helyébe, a ki már kész volt távozni, de amint meghallotta, hogy úgy róla, mint az intézetről gonosz híreket terjesztenek, a dolgok teljes tisztázásáig függőben tartja távozását.

Természetesnek találom azon tervnek lancerozását is, hogy Hofer helyébe maga Craus István szeretne behelyezkedni, mert ez ugyan-csak jó kárpótlás lenne az alispáni székért.

Itt jártak úgy az „Első Hazai”, mint a „Hazai Központi” takarékpénztárak kiküldöttjei, s azt találták, hogy az intézet jelzalogos követelése — mintegy 2 millió frt — az utolsó fillérig teljesen biztosak.

Nagy elismeréssel találkozik közönségünk-nél Druga József intézeti ügyészünknek azon kijelentése, melyet a nagy kamathátrálék miatt neki tett szemrehányásokra adott válaszul. Azt mondotta: igaz, hogy a kamathátrálék nagy, de az is igaz, hogy tavaly a mi vidékünkön rossz termés volt, s a gazdák ezért nem fizethettek. Minthogy pedig a takarékpénztár nem arra való, hogy adósait agyonzaklassa és tönkre juttassa, nem áll érdekeben és nem is lenne tisztességes folytonos végrehajtások és árverésekkel üldözni az embereket.

Igy gondolkozik minden tisztességes ember, és valóban ez a takarékpénztár valódi érdeke is.

Már most igazán videant consules, hogy a sok szakács el ne sózza préda-éhes hiébak számára a levest, és fogadatlan prókátoroknak ne juttassanak koncert.

Az intézet vagyoniilag egészséges, személyi irigykedések és stréberségek áldozatául ne engedjék az igazgatóság s a nagy részvényesek.

Helyesléssel találkozik azon javaslat, hogy még e hó folyamán rendkívüli közgyűlés hívassék közmegnyugtató céljából össze. *Ujvári.*

tözködik a határban — szólalt meg az öreg Vica, az egykori sirásó vén felesége, aki irgalomból ott lakott a község egyik rongyos tóparti viskójában és akitől, bár egy se mondta, valójában mindenki félt, mint búzájostól.

A megtépázott, zivataros napra csendes, búvós-bájós éjszaka köszöntött be. A tó hullámai fáradtan a küzdelemtől szenderegtek, a holdnak sápadt fénye nyugodott rajta alvó gyermekét szemlélő-édes-anya szemeképen.

A templom tornyán az óra éjfélét ütött, s mint valami templomban olyan csend volt köröskörül, akárcsak vasárnapi istentisztelet tartana a természet, az elemek mult napi bösz csatája után.

Az utolsó ütés reszketve hangzik el lassan, lassan... A mozdulatlan levegő vonakodva engedí odébb, hol az éjszaka esőndjét megtöri és senkitől nem hallva, hal el.

Mégsem!

Hallja Cigi s hallja még egy ember.

Cigi ablakán halk kopogás hallik. Tompán, könyörögve szólal meg egy emberi hang: — Cigi!

A halászleányka hirtelen ijedség érintésére szökik fel. Lélekzetét visszafojtja... Most megint hallik a halk kopogás s a még halkabb könyörgés:

— Cigi, Cigi!

Ráismert a hangra.

## Ujdonságok.

**Kinevezések.** Langhammer Vince megyei első aljegyző a nyugdíjazott Rexa Sándor vágyhelyi főszolgabíró helyébe lett helyettesítve, a hová az e hó folyamán tartandó őszi közgyűlés által végleg meg lesz választva. Gáspár Rezső vittenci nyugalmazott jegyző helyébe Zelenay Pál alsó récsényi körjegyző. Hyross György veszelei nyugdíjazott körjegyző helyébe pedig Huszár Gyula csornoki segédjegyző lett kirendelve. — Tölgyesi Simon radosói körjegyzővé, Tomek Antal pedig egbelli községi jegyzővé lett megválasztva. — Dr. Gruber Aladár nagycetényi körorvosnak lett helyettesítve. — Czapay Antal és Szöglety Imre megyei II-od osztályú díjnokokká, Reichel Olivér pedig I-ső osztályú díjnokokká nevezettek ki; a szakolcai járási szolgabírói hivatalnál üresedésbe jutott díjnoki állásra Hrebicek Károly lett kinevezve.

### Adományok az Erzsébet-alapra.

A nyitrai és vidéki szegénysegélyező keresztény nőegylethez, az „Erzsébet királyné” alapra befolyt összeg kimutatása: Kováts Józsefné Nyitra, 5 frt, Guttvill Mariska Nyitra, 2 frt, Szaitl Brezányi Amália Nyitra, 1 frt, Tverdy Maria Nyitra, 1 frt, Miklósy Janka Nyitra, 1 frt, N. N. Nyitra, 50 kr, N. N. Nyitra, 50 kr, Beznák Filippin Nyitra, 1 frt, Csernyák Rezső Nyitra, 50 kr, Neuman József Nyitra, 50 kr, Pollák Miksáné Nyitra, 50 kr, Krausz és társa Nyitra, 50 kr, Dirnfeld Samu Nyitra, 50 kr, báró Haupt-Stummer Lipótné Tökés-Ujfalu, 50 frt, Thuróczy Vilmosné Nyitra, 25 frt, Latkóczy Imre Nyitra, 25 frt, Tombor Kornélné Nyitra, 10 frt. Összesen 124 frt 50 kr.

**Nyitramegyei központi hitelszövetkezet.** Hogy az üzletreszjegyzés ezen új hitelintezmény részére a közönségre nevezve minél inkább hozzáférhetővé téssek, az egyesület elnöksége Huszár István könyvkereskedésében is helyezett el aláírási íveket. Ugyanitt megkapható az alapszabályok kivonata is, melyekből a központi szövetkezet célja, az üzletreszek befizetésére s egyéb tudnivalókra vonatkozólag felvilágosítás nyerhető. A kik tehát üzletreszeket akarnak jegyezni, azt a Huszár István könyvkereskedésében is megtehetik.

**Nyitravármegye közigazgatási bizottsága** október hó 12-én Thuróczy Vilmos főispán elnöke alatt tartotta rendes havi ülést. Az alispáni jelentésből kivesszük, hogy Rexa Sándor vágyhelyi járás főszolgabírája nyugdíjba helyeztetett, továbbá, hogy Dedek Jenő esejthei és Parszkuta János tökéscsúfalusi körjegyzők fejelemi uton hivatalvesztésre (!) ítéltettek. Ez utóbbi már több hónap óta megszökött. (Parszkuta tudvalevőleg több ezer frt elikkasztása után oldott keréket, s most miután bittal üthetik a nyomát, „hivatal vesztésre” ítélték. Die Nürnberger hängen keinen, sie hätten ihn denn. Szerk.) Az epizeteti hivatal javaslatánál bejelenté az alispán,

Reszkető, dobogó szívvel tárja fel az ablakot s szemközt áll a hívogatóval: — játszópajtásával, Szögyi Misivel.

De nem a régi Szögyi Misivel, oh nem! Más az, aki ott áll előtte, egész, egészen más. Kain az, homlokán a Mindenható keze bélyegével, a bűnnek és halálnak cégerével. De azért mégis ő.

— Kérlek az Isten sz. szerelmére, ne szólj senkinek, hogy láttál, ne szólj. Életem van kezében, Cigi; azaz, több mint életem.

— Mi bajod? — suttogja szorongó szívvel.

— Jöjj ki holnap éjjel a remetelakokhoz. A bagolynek háromszor ismétlődő szólására ott leszek. Jöjj ki, kérlek, az irtalmas Istenre kérlek, jöjj ki. Aztán eltűnt.

Cigi összeteszi két kezét, szive majd hogy meg nem szakad.

— Istenem, Istenem, tehát mégis igaz! Gyilkos!

Az nap óta Cigin különös, érthetetlen változás ment végbe. Hirtelen támadt, de megmagyarázni senki se tudta. Mig azelőtt versenyt dalolt az ég madaraival; most merengve álmodozott; mig azelőtt a tó habjain gyermek módjára vakmerőn, rakoncátlanul himbálódzott s vidám kurjongatásával a visszhangot költögette; most, akár

hogy a jövő kavicstermelés és szállításra a megye részéről szintén fog ajánlatot tenni, a mennyiben ezen művelet a vármegye részére haszonnal fog jární. A kir. tanfelügyelő több megyei népiskolának helyzetéről tesz jelentést, a mocsónoki iskoláról dicsőreleg nyilatkozik, hogy az Bende Imre püspök munificenciája következtében, miud építkezés, berendezés és felszerelés tekintetében ritkítja párját hazánkban, s indítványozza, hogy a közig. bizottság hálás köszönetét fejezze ki a bőkezű egyházfejedelemnek. Körtvélyes község képviselő-testülete azon kérelemmel fordult a vallás és közoktatási miniszterhez, hogy miután a község tanköteles gyermekei a pereszényi népiskolába túlszűfoltás miatt fel nem vétettek, eddig pedig közelség miatt mindig oda jártak, állami iskolát építtessen; a miniszter hivatkozva azon elvi pontra, hogy az állam csak oly községekben állít iskolát, a hol a község a telken kívül az iskola fűtéséről, felszereléséről, tatarozásáról gondoskodand, és a tanító fizetéséhez hozzájárulni késznek nyilatkozik, miután erről említés téve nincsen, nyilatkozik előbb a község. A megyei tisztí főorvos jelentéséből kitűnik, hogy az egészségügyi állapot a vármegye területén kedvezőnek mondható, kivéve a szenici járásban, a hol a kanyaró járványszerűleg lépett fel. A szemesi köthártyalobban összesen 1389 személy szenved, a privigyei járásban 1741, a számbokréthi járásban 718. A megyei árvaszéki elnök jelentése szerint a gyampénztárban kezelt árva-vagyon 180,000 fra rüg. A tőkekamat hátralék 13000 frton felül, egyszerű bejelenté, hogy az őszi törvényhatósági bizottságtól engedélyt fog arra kérni, hogy behajthatlan tőke adósság címén mintegy 3000 frt, behajthatlan kamatok címén pedig körülbelül 6000 frt irassék le. A megyei tisztí ügyész jelenti, hogy a belügyminiszter a közig. bizottságnak II-od fokú határozatát a törvényszék kitéleptése tárgyában III-ad fokulag helybenhagyta.

**Üzletresz-jegyzések.** A nyitramegyei központi hitelszövetkezet részére újabb jegyzetek: Dióssy Imre 1000 koronát, Petrovics László 300 koronát, dr. Biringer Ferenc 100 koronát, Jeszenszky István 100 koronát, Vargha János 100 koronát és Huszár István 200 koronát. Az eddigi jegyzések összege 26600 korona.

**Szüret.** Az idei szüret a Zoboron már megkezdődött, még pedig meglehetősen eredményel. A bor 10—12 fokos, Wagner mérője szerint, s ára a minőség szerint 15 frttól felfelé változik.

**Városi közgyűlés.** Nyitra város képviselő-testülete szerdán, október hó 12-én délután 3 órakor dr. Rudnay Sándor polgármester elnöke alatt tartotta rendes havi közgyűlését. A rendőr-kapitány szeptember havi jelentésénél Szida Kálmán felszólalt, hogy a városba özönlő sok idegen koldus a város lakosait zaklatja és a közbiztonságot veszélyezteti. A közgyűlés megfelelő utasítást adott a rendőrkapitánynak. Az elhunyt királyné emlékének megörökítése tárgyában

csak hideg lelné, összerezzen a tó pusztá látára.

Szóval teljesen ki volt cserélve. Az öregek fejüket csóválták, a fiatalok titokban sügtak-bügtak, mig csak egyszer felfakadt a titkolódzás és senki se tudta, kitől eredt, de mindenki beszélte, hogy Cigit több ízben öreg éjszaka a tón lehetett látni. Ekkor aztán felszabadult a pokol. A félénkebbek keresztet hánytak-vetettek magukra, mikor a halászkunyhó előtt vitte őket utjok s Cigit még az az utolsó kevés jóbarátja is elhagyta, kik eddig vele tartottak.

Egy reggel oszt hire futott, hogy Cigi beteg; egy-két napra rá, hogy haldoklik. De nem halt meg; hanem kilenc álló napig lebegett élet s halál között; akkor aztán lassan lábadozni kezdett, lassan, nagyon lassan.

Édes anya szerető gondjával ápolta őt a vén Vica, s kivüle senkit be se bocsátottak hozzá. Azt mondták, hogy Cigi meg nem tűr maga mellett senkit, csupán csak az öreg Vicát. Új gyújtó anyag volt s a hirtelen támadt részvét újra elaludt.

Végre valahára fellábadt. Megint látták mosolyogni; a tón újra meg-megszólalt lágy hangja; ámde gyerekes, pajzán jókedve elröppent. A legverőfényesebb órákban is ott borongott vonásain,

a tanács javaslata folytán határozott, hogy a Hosszú-utca és a Fő-utnak a gáz-gyárig terjedő része „Erzsébet-út”-nak fog elnevezettni. Az utcát és a házszámokat jelző vastáblákra 50 frt szavaztatott meg. Ugyancsak határozott, hogy Erzsébet királyné emlékére a fővárosban felállítandó szobor költségeihez, a város közönsége az országos mozgalomhoz csatlakozván, 100 frttal járul. Határozatba ment továbbá, hogy a város a pályaudvar mögött, a mocsónoki és csermányi út és a gyepmesteri lak között levő s jelenleg takarmány rakodó helyül szolgáló területből 2400 □ölet, továbbá a vaspálya és a tornóci út közti városi faiskolából visszamaradt 850 □ölnyi területet — kizárólag termény-raktári célra □ölenként 80 krjával a nyitrai takarékpénztárnak eladja azon kikötéssel, hogy a város ugyanazon vételáron ezen területeket visszavásárolhatja, ha azonban a takarékpénztár a területet takarmány-raktári célokra fel nem használná, vagy pedig eladni akarná, ez esetben ezen terület ugyanazon vételáron a város tulajdonába megy át. — A város tulajdonát képező Csehi pusztá, Disznóvölgy, Fabiánvölgy, Mogyorós, Csicsmán és egyéb nevű dűlőkből álló három vadászterület 1899. évi január hó 1-től 6—6 egymásután következő évre, megtartott nyilvános árverés folytán a 3 legtöbb ígérőnek bérbeadott és pedig Wutzay Miklós 151 frt, Vass Mór 51 frt és Gisser Gyula 26 frt évi hasznobér mellett. — A városi házak tatarozása címén felmerült 140 frtnyi túlkiadás a jövő évi költségvetés terhére felveendő. — Faszal Ferenc nyitrai számbokréthi fodrásznak Nyitrán való letelepülése megengedett.

**Nyitramegye adója.** A pénzügyigazgató szept. havi jelentéséből: I. Az egyenes adókat illetőleg Nyitramegyében összes tartozás 2153113 frt 99 kr, ebből törlesbe hozott 131,778 frt 89 1/2 kr, helyesbített tartozás 2,021,335 frt 09 1/2 kr. Erre befizettetett január—augusztus hónapokban 985,425 frt 77 kr, szeptember hónapban 240,645 frt 1/2 kr. Összes befizetés 1,216,070 frt 77 1/2 kr. Hátralék 1898. évi szeptember hó végével 795,264 frt 32 kr. — II. Hadmentességi díjban: Összes tartozás 63,329 frt 91 kr, ebből leiratott 8230 frt 06 kr, helyesbített tartozás 55,099 frt 85 kr. Erre befizettetett összesen 11,883 frt 50 kr. Maradt hátralék 1898. szeptember hó végével 43,216 frt 35 kr. — III. Közvetlen adók és jövedékek címén az 1898. évi szeptember havi befizetés 335,606 frt 19 1/2 kr.

**A zabori hegybíró választáshoz.** A városunkban megjelenő hetilapok a mai időben meglehetősen szokatlan észjárással foglalkoztak a minapi hegybíró-választással, neki menve Guderna Béla személyének, a ki elég merész volt a rendes választás útján ráruházott bírói tisztelet elvállalni.

szép barna szemében a bánat borúja, lilium kelyhében harmatozó gyöngyképen. És Cigi szebb volt, mint valaha.

S mégis sokan úgy érezték, úgy gondolták, hogy gyopárnak módjára az ég számára nyílik. S ugy is volt. Kezét, szívét oda adta kölcsön az isteni irtalomnak, amely közel visz az éghez, de elidegenit a földtől.

És Cigi közel állt az éghez. Mert a földön nem lett volna maradása. Ha fölébredt egyszer a nép bizalmatlansága, el nem alszik aztán olyan könnyen újra. Cigi bűbájos számba ment. Bármerre fordult, félénken tértek ki utjából az emberek.

Egy esztendő mult el.

Egy esztendő nem nagy idő. Am hogy mennyit lehet háromszázhatvanöt nap alatt szenvedni, azt tapasztalta Cigi és ez fölette ifjusága erejét.

S most nyíltak csak meg a jó falusiak szeméi. Csak most, amikor már késő volt, látták, micsoda gyöngyöt dobtak el maguktól a szelíd, angyaljóságú Cigiben. Mert hát ennek a földi életnek különös egy törvénye, hogy a jót későn ismeri fel.

Négy héttel azután, hogy Cigi ott ült a kőpadon csinos házuk előtt, ágyba dőlt. Utolsó

Roppant megütköztek azon, illetőleg közleményük írója, hogy egy iparos — és nem egy diplomás ember (szerintük nem intelligens ember) fogja viselni a bírói tisztet. Erre a mű-baragra csak azt a kérdést lehetne felvetni, hogy ha az észak-amerikai Egyesült Államok elnöki székén egykor Lincoln Ábrahám ült, a ki eredetileg szabólegény volt, (ült, és később gyilkos kéz által meghalt) és ha a francia köztársaság jelenlegi feje azelőtt timár volt, vajjon miért ne lehetne a világot kormányzó Zobor hegyközségnek szijgyártó a bírja? A becsületes iparos, a bírói tisztének utánnéző, régi birtokos, nyitrai polgár, a sokat utazott Guderna Béla? Miért ne? Avagy van itt valakinek hegybírói diplomája? A Zoborhegynek eddig is iparosok voltak a hegybírái és nem találkoztunk intelligens ember, aki ezen megütközött volna.

**A nyitrai lapszerkesztők sajtó-peréből** úgy látszik semmi sem lesz, mert mint értesítenek Weisz József szerkesztő tart a per következményétől, dacára annak, hogy a pert maga kezdte. Weisz ugyanis minden követ megmozgat és közvetítőket küld Grünfeld Náthán ellenfeléhez, hogy a viszonyát visszavonására bírja, mely esetben ő is hajlandó perét visszavonni. Sőt, hogy azt az ajánlatot is tette neki, hogy ezen ügy egy választott bíróság által döntessék el, csak hogy ne kelljen a költséges pozsonyi utat megtenni. Grünfeld úgy látszik bizonyos feltételek mellett hajlandónak is mutatkozik a választott bíróság ítéletére bizni az ügyet, de eddig vajmi kevés biztosítás van arra, hogy közös megállapodás létesüljön.

**Miniszterek Mocsonokon.** Folyó hó 10-én és 11-én nem közönséges vendégei voltak Mocsonok községnek. Perczel Dezső belügyminiszter jogász fiával, Auréllal és Sellyey Sándor min. tanácsos hétfőn délután érkeztek. Éjszaka pedig a személyvonattal érkeztek dr. Wlassics Gyula vallás- és közoktatási miniszter, valamint Josipovich horvát-miniszter. S még éjjel után Mocsonokra hajtottak, hol Perczel és Sellyey a hajnali óra dacára várták őket. Reggel 8 óra felé a három miniszter az irtalmas testvérek vezetése alatt álló új leányiskolát tekintette meg, hol Wlassics Gyula személyesen egzaminált, és alkalma volt meggyőződni, hogy mennyire tendenciózus az a — nem tudni mi okból való — híresztelés, hogy Mocsonok így meg úgy eltűsödött. A miniszter azután az óvodát is meglátogatta, hol nagy derűtséget keltett, mikor egy-néhány ökölnyi nagyságu mocsonoki fiúcska feltett sapkával várta a minisztereket. Kinálták nekik cserébe Bende püspök egész mocsonoki uradalmát, hogy csak vegyék le sapkájukat az óvodában, hallani sem akartak róla. Wlassics Gyula biztatta a gyereket, hogy ha jól tanul, pap lehet belőle s ő majd kinevezeti kanonoknak; Perczel Dezső meg nyomatékos hangsúllyal ismételte

szava „Isten fizesse meg“ volt. Az öreg Vicának szólt, aki lefogta szemét, holttestét az ártatlanság fehér menyasszonyi ruhájába öltöztette, s kísérte ki utolsó útján.

S az Isten meg is fizetett neki. Mert a mikor meghalt, utolsó óráit megaranyozták Cigi végső szavai, mint a hogy megaranyozza az alkonyat fényében égő hegyeket a lenyugvó nap.

Megölt boldogsága titkát, melyet élteben oly hűségesen megőrzött, Cigi magával vitte a sirba. Oda követte nemsokára apja is. Mellette nyugszik s hűséges felesége mellett, s ákácfa illatos virága hull, csak hull a három srtra.

Ötven forintját az öreg Szőgyi Pál megtartotta, mert a titokzatos gyilkosságnak tettese soha meg nem került. S nem került Szőgyi Misi se, öreg apja keserves bánatára, aki, bár megfenyegette, de azért élethosszig gyászolta az ő derek fiát, s mikor róla beszélt, a könyek öreg cseppekben gurultak végig mélyre szántott arcán.

Jándi György.

**A hét legrosszabb vice.**

— Miért van az, hogy az embernél csak *anyanyelve* után tudakozódnak? Kérdezte valaki.  
— Azért, mert a családban az apa ritkán jut szóhoz.

— mint két év előtt a zobori emlékműnél — hogy ő most a magyar kormányt képviseli, — s most is csak annyi eredményt ért el, mint akkor; nógatta a gyereket, hogy ha nagy lesz főispánná neveztetni ki, oda nem is kell jól tanulni, oda semmiféle kvalifikáció sem szükséges, oda egy jó sikerrel végzett óvoda is elégséges. Mind hiába. A gyerek hajthatatlan ragaszkodott süvegéhez. Ami mindenestre szép tanúságot tesz jelleméről, hogy ilyen fényes ajánlatok által sem engedik magokat eltántorítani elveiktől. A miniszterek azután rövidke félóra mulva kihajlattak a mezőre fácánvadászatra. Este 6 órakor a püspöki kastélyban vacsora volt, hol a püspök nevében gr. Széchenyi és gr. Batthyány Vilmos szertartó fogadta a vendégeket. — A katolikus iskola látogatásánál nem volt ott a plébániáról senki, mert mire dr. Bartossik Antal értesült a látogatásról, addig már eltávoztak a kegyelmes urak. A mocsonoki uradalom részéről csupán Boróczy László, ki tudvalevőleg Latkóczy Imre sógora, vett részt a vadászaton. — Az új intézet megtekintéséről a következő részletes értesítést vettük. A mint a miniszterek az épület megpillantották, Wlassics ezt mondta: „ez bizony városi főgimnázium épületének is beillenek“. Az épületben először is bementek a vendégszobába, ahol Wlassicstól kezdve mindannyian bejegyezték a neveiket a vendégekönyvbe. Azután megnézték az óvodát, ahol Wlassics egy-két benedegűt megsimogatott és ezzel mentek tovább az épület nézésében: bementek a kápolnába, a mely mindannyiuknak tetszett. Ezután betértek az öregek osztályába, a hol Wlassics mindjárt egy paraszt leánykát kihívott s olvastatott vele, egy-két kérdés után mondja, „hiszen ezek ügylésznek nem tótok, hanem magyarok, oly szépen és tisztán ejtik ki a szavakat.“ Ez után a gyerekeket egy-két szóval az iskola szorgalmas látogatására, figyelemre és buzgó tanulásra buzdította és ezzel bement az I-ső osztályba. Itt hasonlóan kihívott egy leánykát, az abc-s könyvből olvastatott, egy-két szót szólt és avval kiment. Az épület többi helyiségeit megnézve, s legnagyobb tetszést és meglegedését kifejezve az épület fölött, távoztak a kastélyba.

**Szerkesztők árverés alatt.** Komor, vészteljes fellegek — írja a „Tiszántul“ — szállingóznak a „Budapesti Napló“ szabadelvű, de mindazonáltal pártoktól többé-kevésbé független fővárosi lap felett. A Pesti Napló összekocant szerkesztősége volt megalapítója s büszkén nevezték az általuk megalapított lapot az újságírók lapjának. Ezen alapítás sikere mindezideig csudásnak volt nevezve. Mindezideig — mondjuk, mert a hivatalos lap tegnapi számában közétett árverési hirdetményből kitetszik, hogy Vészi József és Braun Sándor a Budapesti Naplónak csak egyedül szelleméért felelősek annak dacára, hogy az anyagi felelősséget is a maguk szakállára vállalták. A hermaneci papirgyár ugyanis Vészi József és Braun Sándort 9104 frt 58 kr. követelés és járuléka erejéig árvereli, de csak az alperesektől lefoglalt s 2966 frtra becsült ingóság erejéig van remény a sikerre.

**Az új rend ára.** Nyitra vármegye nyugati részéből kapjuk a következő jellemző sorokat: Dojcsón egy Nemeckay nevű polgár fiát akarta kiházásítani, elmentek Pulmann Endre jegyzőhöz és anyakönyvvezetőhöz és előadták az ügyet. Nagy baj volt, hogy a fiatal Nemeckay nem tett eleget a katonai sornak; de hát lehet felmentést kérni, kivételes nősülési engedélyért. Nemeckay s a jegyző kezdtek akudozni, a jegyző azt mondja kezdetnek elég lesz száz forint. Megkapta a száz forintot, s nemsokára ismét magához hivatja Nemeckayt és azt mondja: ez a dolog a katonai parancsnoksághoz megy, s neki személyesen kell oda mennie, itt szükség lesz 90 frtra. Nemeckay uram keservesen kiszarkolta a 90 frtot. Megjött az engedély, a fiatal Nemeckay

nősülhet, most már elmentek Pulmann Endre jegyzőhöz és matriculánshoz, hogy csinálja meg a hirdetések, de a felek legnagyobb meglepetésére az a hirdetéseket csak azon föltétel alatt akarta foganatosítani, ha még 70 frtot fizetnek a felek. Ez már mégis sok volt, az öreg Nemeckay kérésre fogta a dolgot, hogy hát mégis csak sok pénz ez már. A jegyző azt mondotta, azt gondolja, hogy ezt a pénzt az egészet én kapom meg, kell abból másoknak is juttatni. (Meg vagyunk győződve, hogy Csillaghy György anyakönyvfelügyelő ur utána jár, hogy kinek is kell ebből a pénzből juttatni? Szerk.) Minthogy pénzüik nem volt, váltót állítottak ki a jegyzőnek. Ilyen drága az új rend! egy nősülési engedély kieszközlése bele kerül a minta főszolgabírói járásban Dojcsón 260 frtba! így még a rómaiak idejében sem zsaroltak. Szálé főbíró ur valószínűleg tudhatja e dolgokat, de míg mindenféle dolgokba avatkozik, melyek nem tartoznak hozzá, a jegyzőket nem tudja féken tartani. Az utak járásunkban kissé esős időben járhatatlanok, pedig Hávor Gyula kap a szenici járás utjainak évenkénti kavicsoltatásáért 16 ezer frtot, nó de ezt el kell nézni a gyöngéd rokoni érzelmek miatt, de másért szabad fölforgatni az egész járást. A megye mostani alispánja székfoglalójában megígérte, hogy a közgazgatást az ő forrásnál falun, vidéken fogja felkeresni és szanálni. Az ígélet szép szó, ha megtartják úgy jó. Mi, a megye vidéki közönsége, kérjük az alispán urat, hogy a mi járásunkat is figyelmére méltassa. x.

**Jellemző jelenet Debrecenben.** A kálvinista Rómában e napokban bizonyos „Dreyfuss-kapitány“ című színművet adtak elő, nyilván a nemkálomista civisek nagyobb gyönyörűségére. A darabban szereplő Dreyfuss-kapitányt meg ne-jét iszonyuan megtapsolták, a lapokban ismeretes Paty du Clam ábrázolóját meg nyilvánosan kifütyülték s nem is hagyták szóhoz jutni. Sőt a Paty du Clam az ismert antiszemita szerepének előadóját nagy néptömeg várta az előadás után s elverni akarta, s csakis rendőri felügyelet alatt mehetett haza. — Ebből két jellemző tanúság vonható, hogy Debrecen már nem többé kálomista Róma, hanem Jeruzsálem, — a másik pedig az, hogy miként tudunk mi még nevetni a Peleskei Nótáriuson?

**Közegészségügy Nyitra megyében.** F. évi szeptember havi betegforgalom a nyitra megyei kórházakban. Nyitrán mult hóról maradt 221, ujonnan felvétellett 110, ezekből gyógyult 99, meghalt 14, maradt ápolás alatt 220 beteg. — Az érsekújvári kórházban mult hóról maradt 27, ujonnan felvétellett 30, ezekből gyógyult 27, meghalt 4, maradt ápolás alatt 26 beteg. — A tapolcsányi kórházban mult hóról maradt 55, ujonnan felvétellett 51, ezekből gyógyult 62, meghalt 8, maradt ápolás alatt 36 beteg. — Privigyei járvány-kórházban mult hóról maradt 12, ujonnan felvétellett 8, elbocsátott 9, maradt ápolás alatt 11 beteg. — Az elmúlt felévben a közegészségi állapot egyes szórványosan fellépő hagymáz esetektől eltekintve kedvező volt, kivételt képezett a szenici járás, a hol azt a tömegesebben fellépő kanyaró megbetegedések kedvezőtlenül tették. — A ragályos betegségek közül előfordult: ronsoló toroklob 28 községben 55 esetben, 27 halálozással; vörheny 1 községben 1 esetben, 1 halálozással; kanyaró 15 községben 51 esetben, 5 halálozással.

**Gabona árak** a nyitrai piacon: Buza 8.80—9.20. Rozs 6.80—7.25. Árpa 6.70—7.20. Zab 5.70—5.80. Kukorica 4.50—4.80 frt mm.-kint.

**Mért kér Rajec állami iskolát?**

Tekintetes Szerkesztő úr!

A „Nyitra megyei Szemle“ legutóbbi számában „Trencsénmegyei hírek“ között az is volt olvasható, hogy: Rajec (?) nagyközség állami elemi iskolát kér. A Rajec mellé tett (?) annak a látszatát keltette fel bennem, hogy a t. Szerkesztő úr csodálkozik azon, hogy Rajec állami

iskolát kér, és ezt a tényt nem tudja magának megmagyarázni. Minthogy meg vagyok arról győződve, hogy nem csupán a t. Szerkesztő úr, hanem az olvasó közönség jelentékeny része előtt ez a tény megfejthetetlen talánynak tűnt fel, kötelességemnek tartom, hogy az itteni viszonyokat híven lefestve, e talány megfejteséhez a kulesot megadjam.

Hogy a jelenlegi viszonyokat kiki tisztán megismerhesse, vissza kell mennünk a közel múltba. Az 1897. évi január hó 1-ig Rajecen községi kath. jellegű népiskola létezett, melynek összes kiadása a községi bevételekből, s főleg az erdő jövedelméből fedeztetett. Ezen községi kath. jellegű iskolán kívül, a zsidók meg az evangélikusok is tartottak fenn felekezeti iskolákat. Jól lehet a község ezen iskolákat, a tankötelesek számarányában megfelelő évi segélyben részesítette: mindannak dacára a zsidók az őket megillető segélyvel nem voltak megelégedve, hanem többet követeltek.

E közben egyesek kutatva a régi okmányokat, rájöttek, hogy az erdő tulajdonképpen nem is a község tulajdonát képezi, hanem a censualis birtokosokét. Ezen okmány alapján azután a censualisták, a vmegyé belegegyezésével és jóváhagyásával saját nevükre iratták át a telekkönyben az erdőt.

A község ily formán meg lévén fosztva legnagyobb jövedelmi forrásától, belátta, hogy a községi iskolát pótdadó nélkül nem fogja fenttarthatni, s e mellett meg a másik két felekezeti iskolát is kellene segélyeznie. Hogy e segélyezésnek kitérjen, megkérdezte a katolikusokat, vajjon ők maguk hajlandók-e róm. kath. iskolát fenntartani.

A legnagyobb lelkesedés közepette kijelentették, hogy az iskolát átveszik, annál is inkább, mert az volt nekik mondva, hogy az erdő jövedelme minden év végén közöttük (a katolikusok majdnem valamennyien, egy-kettőt kivéve, censualisták) ki fog osztatni. Megállapodás szerint 1897. január 1-én megszűnt a községi iskola s lett belőle katolikus. Az iskolaszék az 1897. évre kivetette az iskolai adót, de a fizetés többszöri figyelmeztetés dacára nagyon lassan történt. E közben elmúlt több mint háromnegyed év és a tanítók fizetésük címén csak egynéhány frtot kaptak. Az iskolaszék addig s míg az ügy rendbe jön, felvett 1200 frtyai kölcsönt, hogy a tanítók hátralekos fizetését folyósíthassa. Miután azonban meggyőződött arról, hogy a polgárok egyesek által felbujtogatva, továbbra is vonakodnak nemcsak az adót, hanem még a tandíjat is megfizetni, 1897. évi október havában felterjesztette a hátralekosok kimutatását a vm. közigazgatási bizottsághoz azon kérelemmel, hogy azoknak behajtásával bizza meg a község elöljáróságát. Ez utasította is a község elöljáróságát, hogy a hátralekosokat szedje be; sőt a zsolnai szolgabírói hivatal, ha a behajtás nem volna simán eszközölhető, felkereste az itteni csendőrséget, hogy szükség esetén az elöljáróságnak segítse. Ez a behajtás nem tudni mi okból, csak egy napig tartott s azóta mai napig a lefoglalt tárgyakat sem el nem árverezték, sem a behajtást tovább nem folytatták.

Szomorú állapotok ezek, de valók, s legkevésbé sem alkalmasak arra, hogy a tanügy felvirágzását előmozdítsák.

De még mindezekből sem veszi ki a tek. Szerkesztő úr, hogy hogyan jutott Rajec ahhoz, hogy állami iskolát kérjen. Megmondom azt is. Március vagy április hóban a község elöljáróságához, a vmegyé közigazgatási bizottságától leirat érkezett, hogy a község nyilatkozzék, nem volna-e jobb, ha a község az összes hitfelekezetek számára közös erővel virágzóbb iskolát tartana fenn, vagy ha erre képtelen, látja-e szükségét annak, hogy Rajecen állami népiskola állíttassék fel. A községi képviselő-testület oda nyilatkozott, hogy állami iskolát ker.

Itt még csak azt jegyzem meg, hogy Rajec

anyagi helyzete a képviselőtestület magatartása után itélve — egy év alatt tetemesen változott. Tavaly a község gazdag volt, mert hiszen a zsolnaraicei vicinális vasútra 60.000 frt (egyszerre lefizetve) szavaztatott meg, vagy pedig 50 éven át évi 3000 frt, a mi kitesz kerek 150.000 frtot. Melyik más Rajecel egyenrangú város hozott ily áldozatot egy 20 km. vicinális vasútra? A városnak tehát tavaly gazdagnak kellett lennie. Ez évben meg már szegény, mikor községi iskolát sem volna képes fenntartani.

Ezekből láthatja a tek. Szerkesztő úr, hogy Rajec nem azoknak nembánomsága v. lanyhasága folytán, kiknek szent kötelességök örködni a fölött, hogy a kath. felekezeti iskola minden lehető módon fenntartassék, hanem a viszonyok chaotikus kuszáltsága és a nép elfogultsága folytán jutott odáig, hogy állami iskolát kérjen. A nép elfogultsága és makaessága folytán azért, mert a nagyobb többség addig nem akar szép szerivel fizetni, míg az erdőből a maga részét meg nem kapja. Mert úgy okoskodik: eddig sem iskolai adót, sem községi pótdadót nem fizettem, az mind az erdő jövedelméből fedeztetett; most meg iskolai adót, községi pótdadót kell fizetnem holott az erdőből még semmit sem kaptam.

Hogy az erdőnek 1897. évre eső jövedelme a censualis birtokosok között eddigelé mért nem lett meg felosztva annak oka az, hogy a vmegyétől az újonnan alakult censualis községnek még 1897. augusztusban megállapított és jóváhagyás végett felterjesztett alapszabályai eddig el nem érkeztek vissza.

Ezt tartottam szükségesnek elmondani, hogy a feleletet és a felvilágosítást megadjam.

Rajecen, 1898. okt. 12.

Rajeci.

## \*\*\*\*\* CSARNOK. \*\*\*\*\*

### A lednici róm. kath. plebánia.

— Irta: Dr. Chorényi József —

(Vége)

A Visitatio 1766. szept. 4-én történt, s jegyzőkönyvéből következőket veszünk ki: a) a lednici templom felszerelése ruhában és egyebekben nagyon szegényes, csak négy misemondó ruhája volt; öt darab szántóföldjét hívek munkálják; a kiesélt gabona a templomé, szalma a curátoré; két réteért 6 frt 50 krnyi bért kap. A várban ker. sz. Jánosnak szentelt szép kápolna van, melyet Mattyasovszky József létesített és berendezett.<sup>17</sup> — b) Rovneyi templomhoz 1646. körül Potoczky György tisztartó saját költségén kőtoronyt emeltetett a régi fatorony helyett: van a templomnak 11. részben értékes misemondó ruhája és a plebániái isteni tisztelet minden harmadik vasárnapon itt tartatik. Gusztinyi óhajtanónak tartja, hogy itt külön plebánia létesíttessék, Horóc (Pruszkától elszakítandó) Horenic, Precsin-Lehotka, Hvórka, Medne és Alsó-Breznic fiókközségekkel. — c) A plebániaház 1748-ban épült a réginek helyén, nyers téglából, három szobával: kettő a plebános, harmadik a cselédség számára. — d) A plebániának ugyanazon fekvéségei voltak, melyek már az előbbi vizitációkban részleteztek; párbérből 134 $\frac{1}{4}$  p. m. buzát, 17 $\frac{1}{2}$  p. m. zabot és 10 frtot kapott a plebános. A vári deputatum rendszeren kijárt. Colledán összeszedett a plebános 10 p. m. vegyes gabonát, bójtben a hívektől  $\frac{1}{4}$  p. m. hüvelyes veteményt és 100 tojást. Sedecima hat, a nagy offerák négy frtot jövedelmeztek. Ehhez járult még a stóla illeték. — A plebániái hívek száma 3199.

<sup>17</sup> A kápolna összes belső felszerelését Mattyasovszkyék leány-örökösei 1768-ban battai Battay Imre kir. tanácsosnak ajándékozták, ki csak egy fa antependiumot és tabernaculumot hagyott benne. Letko plebános az előbbi precsin-lehotkai sz. Anna-templomban, az utóbbi a rovneyi egyházban alkalmazta.

Letkót a vizitáció klasszikus irányu, tudományos, tevékeny és szelid férfúnak mondja. Plebánoskodása első éveiben a még meglévő és plebániájára vonatkozó összes iratokat összeszedte és biztonság kedvéért a már többször említett protokolumban lemásolta. Az eredeti okmányokat is eltette, melyek fontosabbak voltak; manapság azonban ezeknek se hire se hamva. Melyik plebános alatt kallódtak el, nem tudom. A lednici templom sekrestyéje számára ruhaszekrényt szerzett, mely remek kivitelű faragott szent képekkel van díszítve. Eltávozott Lednicről a bolessói javadalomra 1774-ben.

A következő időkből, adatok hiányában, ugy magáról a plebániáról, valamint plebánosairól is csak keveset mondhatunk. 1774. június hava óta Roszinszky János lón lednici plebános, ki 1776-ban Pruszkára ment át.<sup>18)</sup> 1776—1783-ig Nejedly Ferenc;<sup>19)</sup> 1783—1789-ig Szajtler Károly;<sup>20)</sup> 1789—1809-ig Cselkó János;<sup>21)</sup> volt lednici plebános. II-dik József alatt lednici plebániából két új Curatiát csináltak: a rovneyeit (1789-ben) A.-Breznic, Horenic, Hvórka, Medne és Precsin-Lehotka filiákkal és a Zubákít (1788-ban) fiókközség nélkül. Azonban a belölök befolyó jövedelmet a lednici plebános húzta egészen 1809-ig, s csak akkor új rendezés folytán az illető plebánosoknak adott át. Ez által évi jövedelmében a lednici plebános vesztett 114 forint 39 krt. A kegür 1778-ban a plebániaház alsó végehez még egy szobát hozzá épített égetett téglából, boltozattal és alatta pincevel.

Az 1797. okt. 12-én Fuchs püspök által megejtett vizitációból megtudjuk, hogy a templom 1789-ki jun. 14-én lett felszentelve, s hogy a mostani chórus fölött még egy fa-chórus volt (ott állott az orgona), melyet 1797-ben lehoradtak, végül hogy a plebánosnak 473 frt 83 $\frac{1}{16}$  $\frac{7}{18}$  kr, orgonistának pedig 48 frt 98 $\frac{5}{16}$  kr évi jövedelme volt.

Cselko utódja Minarovics János lett. Született Nagyszombatban 1770. jan. 1-én. Felszentelése után 1793-ban székesegyházi karkáplánnak nevezték ki, majd kas-zai, nagybélci segédlelkész lett; 1794-ben a csavoji, 1798-ban pedig a zubáki curatiát nyerte el. Innen Lednicre jött 1809-ben. Francia háborukra a fiscus a lednici plebániától is elvitt ezüst tárgyakat és pedig: két kelyhet és egy pár ámpolnát tálcával összesen 62 $\frac{1}{4}$  latot.

1815. jul. 15-én Kluch püspök, 1829. aug. 22-én Vurum püspök vizitálta a plebániát. Ez utóbbi látogatás jegyzőkönyvéből felemlítendő, hogy a várból, illetőleg most már az uradalomtól kijáro deputatumot Vurum püspök örök időkre a lednici plebániához kötötte<sup>22)</sup> azon okból, mert a plebániák szabályozásánál ezen jövedelem a lednici plebánosnak lett beszámítva. Tehát ezen deputatumra a rovneyi plebánosok sohasem tarthatnak igényt.

Minarovics meghalt 1851. dec. 30-án, és utána hidvéghi Hidvéghy János foglalta el a javadalmat. Előbb Lészán volt plebános és Lednicre 1832-ki jan. 31-én jött. Plebánoskodása alatt semmi nevezetesebb sem történt. Erős testalkatú férfi volt, ki a „mens sana in corpore sano“ elvet tartva, fárasztóbb szellemi munka után mindig testét is gyakorolta és pedig faapritással foglalkozott, s a leggőresőbb fahasábokat választotta ki. Beteglátogatás alkalmával meghűlvén, meghalt 1855. márc. 3-án.

Ez után következett Ruzsicska János, eddig rovneyi plebános. Kegürai révén 1856. októberében a zay-ugróci plebániát nyerte el, tehát alig másfél évig volt itten.

Utódja Sztrakovich Ferenc előbb püchói káplán (1856. okt.). Kezdetben a plebániaházban la-

<sup>18)</sup> Életrajzát lásd Vagner J. i. m. 337. l.

<sup>19)</sup> U. o. 339. l.

<sup>20)</sup> U. o. 342. l.

<sup>21)</sup> U. o. 349. l.

<sup>22)</sup> „Non obstante qualicumque anteriorum Visitatum, quibus hac in parte derogamus, Dispositione“. Can. Visit. A. 1829. pg. 32.

kott; de miután ez rossz állapotban volt és a javítás csak kések, tulajdon házába hurcolkodott át, s ott lakott mindvégig. A plebánia éveken át üresen állott, mi által még inkább pusztulásnak indult. Ő vezette keresztül a tagosítást is, melyet hátrányosnak annyiban mondanak, hogy a plebánia nagyon messze kapta földjeit. Majdnem huszonnyolc évi itteni munkálkodása alatt a lelkiek mellett sok fáradsággal azon dolgozott, hogy a népet észszerűbb gazdálkodásra és takarékosagra szoktassa. 1885-ben ribényi plebániára ment át.

A megüresedett javadalomra a kegyúr, báró Skrbensky Fülöp, dr. Chorényi József papneveldei lelkiigazgatót mutatta be, ki praesentáját fel is terjesztette az egyházmegyei hatóságnak; de a közben más kilátásai megnyilván, szerzett jogáról lemondott. Így a javadalom egészen 1886-ki év elejéig üresen maradt, mikor is (jan. 4-én) Beregi Endre, eddig teplai káplán, foglalta el. Az elődök által elhanyagolt plebániához már rendbe hozta, most építi a gazdasági épületeket jobb helyen és célszerűbb beosztással.

1781-ig Lednicen nem voltak állandó káplánok, hanem nagy ünnepek alkalmával, mikor sok hívő szokott a sz. gyónáshoz járulni, a plebánosok a pruszkai sz. ferencendi zárdából kértek kisegítőt pár napra. 1781—1798-ig a sz. ferencendiek működtek itt mint káplánok. Azután nem volt káplán 1822-ig, mikor az első, egyházmegyei papságból vett segédlelkész jött: Prekopp János. Ez után így következnek: 1824. Gaál Lőrinc. — 1825. Walter Ferenc. — 1826. Bossányi Antal. — 1827. Hrabovecz András. — (1827. máj.—1832. szept.-ig senki.) 1832. Tvrdy János. — 1844. Csajda János. — 1848. Valyásek Pál. — 1850. Hanzell András. — 1852. Zaymusz Romuald. — 1852. Tvrdy Ignác. — 1853. Bielek József. — 1859. Malatinszky József. — 1862. Reich Ferenc. — 1864. Held Győző. — 1866. Pelczmann János. — 1872. idb. Potucsek János. — 1873. Miczely József. — 1874—1887. Hreska Pál. — 1889—1890. Kardoss Géza. — 1892—1893. Bérhelyi Antal.

## Pályázati hirdetmény.

A nagytapolcsányi takarékpénztár-egyletnél elhalálozás folytán megüresedett

### vezérigazgatói állás

betöltésére ezennel pályázat nyitattik.

A vezérigazgató évi fizetése 1600 frt és az évi üzlet tiszta nyeresvényéből szabályszerű jutalék.

Kereskedelmi, váltóeljárás és könyvviteli szakképzettség, magyar, német és tót nyelvek tudása, valamint a helyi és vidékbeli gazdasági s kereskedelmi viszonyok ismerete a pályázati kérvénynek okmányilag igazolandó.

Köteles az illető igazgató állását 1899. évi január hó 1-én elfoglalni és ugyanakkor 5000 frt óvadékot készpénzben vagy állampapírosokban az intézet pénztárába letenni. Készpénzben letett óvadék 5% kamatoztatik.

Pályázati kérvények az alulírt igazgatósági elnökhöz címezve 1898. évi december hó 1-ig irásban nyújtandók be.

Kelt Nagy-Tapolcsány, 1898. évi október hó 14-én.

A nagytapolcsányi takarékpénztár-egylet igazgatósága nevében

Szecsányi Vilmos,  
igazgatósági elnök.

## Egy átjátszott pianino vagy rövid

### zongora

kerestetik bérletbe. — Cim a kiadóhivatalban.

## PROHÁSZKA GUSZTÁV FÜSZER- ÉS CSEMEGE-KERESKEDÉSE

Nyitrán, Kossuth-tér 4. sz.

A Continental Bodega Company  
SPANYOL és PORTUGÁL BORAINAK  
egyedüli elárusító-helye.

## A KRONDORFI FORRÁSVIZ

helyi forrattára.

Az összes bel- és külföldi ásványvizek,  
valamint  
fűszer-, liszt- és csemege-árúk  
legjobb és legjutányosabb bevásárlási forrása.

## Homoki szőlőtelepítőknek igen fontos!



### A cég 17 év óta áll fenn

s most már az országon kívül is elterjedt a hira, amennyiben ma már sok nemes és vadonc csemetét szállít Horvát-, Szlavonország, Bosznia, Cseh-, Morvaország, Galícia, Bukovina, Stájerország, Alsó- és Felső-Ausztria, valamint Szerbia, Bulgária, Románia és Németország részére. Nemesfa-állománya ezuttal 500,000 drb; vadonc-állománya 8 millió. A cég évenként 4500—5000 rendelőnek küld szállítványokat. A gyümölcsfa-iskola teljesen homoktalajon létesült s így az főként a homoki szőlőtelepítőknek kincses háza azért, mert mint tudva van, a homoktalajból kikerült fa a homokföldben éppen úgy, mint az agyagos, kövecses talajban, nemkülönbön a lapos és magas (hegyes) fekvésnél mindig biztosabban ered meg és fejlődik, mint az, mely agyagos iszaplerakódású vagy tulságosan kövérített talajban állittatik elő. A gyümölcsfajok boldogult Berecki Máté mezőkovácsházi hírneves telepéről valók. Ugy magasderékú, valamint törpe csemeték megrendelhetők körte, alma, szilva, őzsi barack, kajszin-barack, cseresznye, meggy, lasponya, birs, dió és eperből. Az 1—2—3—4 éves, gazdag gyökerű, fajhiteles, igen szép csemeték darabja azok erőssége szerint 15 krtól 40 krig. A 4—5 éves igen erős koronás sorfák dbja 45—50 kr. Nagybaui vételeknél az árak külön megállapodás tárgyát képezik. Fentirt gyümölcsfajokból táblaültetés folytán 1—2—3—4 éves selejtezett minőségű csemeték is kaphatók, erősség szerint 2—5—7—10—15 krtól, melyek gazdag gyökérzetükkel fogva főként nagybani telepítésekhez olcsóságuk folytán igen ajánlatosak. Fenti minőségű csemeték vadoncai is bármily számban és erősségekben megrendelhetők a fentirt cégnél. A gazdag gyökérzetű vadoncok 1000-re azok erőssége szerint 5 frt 80 krtól 19 frtig terjed. Nagyobb vételnél 5—10—15% engedmény. — Levél-cim:

## UNGHVÁRY LÁSZLÓ gyümölcsfa-iskolája, Cegléd.

!! Tessenék árjegyzéket kérni !!

8171.1898. tkv. sz.

### Árverési hirdetményi kivonat.

A nyitrai kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Bartha János nyitrai lakos végrehajtónak Latecska Mihály és társai molnosi lakosok elleni 321 és 139 frt s jár. iránti végrehajtási ügyében, a területéhez tartozó Molnos község 125 sz. telekjévében 1. sor, és 535. hr. sz. irtványra, melyért Bartha János nyitrai lakos 41 frt 80 krt beigért Bartha János javára, ennek Latecska Mihály és társai 139 frt végrehajtást szenvedett elleni 321 frt toke és jár. álló követelése kielégítése végett, a kérelmezett árverést elrendelte, mely árverés határnapjaul 1898. évi november hó 9. napjának reggeli 9 órája Molnos község házához kitézetik, hogy a fenti ingatlan, a kikiáltási ár 10%-nak bánatpénzbeni letéte mellett, a becsáron alul is elárvereltetni fog.

A vételár az árverés napjától 30, 60, 90 nap alatt 3 egyenlő részletben 5% kamatokkal együtt lefizetendő; a bánatpénz az utolsó részletbe beszámíttatik.

Az árverési feltételek a bíróságnál tekinthetők meg. Nyitra, a kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóságnál, 1898. évi szeptember hó 17-en.

Seybold,

(P. H.)

kir. tsvszéki bíró.

## Szentelelep-megnyitás.

Van szerencsém a n. é. közönség szives figyelmébe hozni, hogy

Nyitra, Rév-utca, gőzfürdő-udvarban

## köszén-telepet

letesítettem.

Megrendelések felvételnek

a Marton-féle tőzsdében

Városház-ter 9. sz.

Kizárólag valódi porosz pormentes

## kocka-köszén

árusítok, teljes sulyban, házhoz szállítva.

A n. é. közönség szives pártfogását kérve, vagyok

kiváló tisztelettel

1-2.

### Hamburger Gyula.

8205.1898. tkv. sz.

### Árverési hirdetményi kivonat.

A nyitrai kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Bartha János végrehajtónak Latecska Mihály és társai molnosi lakosok elleni 460 frt s jár. iránti végrehajtási ügyében, a területéhez tartozó Molnos község 71. sz. tjkvben 4., 5., 7. és 11. sorsz. alatt Czivány Istvánné szül. Latecska Katalint illető 113 frtra becsült urb. telekre, melyért Guth Izidor 55 frtot beigért, és az n. o. 72. sz. tjkvben 4., 5., 7., 11. hr. sz. alatt felvett, és u. a. B. 12., 13., 17., 18., 21. és 22. szerint megillető urb. kültelekre, melyért Guth Izidor 79 frt 20 krt beigért. Bartha János javára, ennek Latecska Mihály és társai végrehajtást szenvedettek elleni 460 frt toke és jár. álló követelése kielégítése végett a kérelmezett árverést elrendelte, mely árverés határnapjaul 1898. évi november hó 9-ik napjának reggeli 9 órája Molnos község házához kitézetik, hogy a fenti ingatlan, a kikiáltási ár 10%-ának bánatpénzbeni letéte mellett, a becsáron alul elárvereztetni nem fog.

A vételár az árverés napjától 30, 60, 90 nap alatt, 3 egyenlő részletben, 5% kamatokkal együtt lefizetendő; a bánatpénz az utolsó részletbe beszámíttatik.

Az árverési feltételek a bíróságnál tekinthetők meg. Nyitra, a kir. tsvszék mint telekkönyvi hatóságnál, 1898. évi szeptember hó 18-án.

Seybold,

(P. H.)

kir. tsvszéki bíró.

**Eladó szelid-gesztenye!**

A nyitrai püspökségi radosnai gazdaság  
bérmentve szállít 5 kilós posta-csomagokban

**I. minőségű szelid-gesztenyét**

1 frt 20 krnyi utánvétellel.

Megrendelések „Püspökségi intézőség Radosna, Nyitramegye” címzendők.

**Nagy és dús választékú raktárát**

**SIRKOSZORÚKBAN**

ajánlja a nagyjérdemű közönségnek a küszöbön lévő  
mindszenti ünnep alkalmából az alantí cég.

Együttal közhírré tesszük, hogy egy jobb házból való  
fiút üzletünkbe

**TANULÓNAK**

azonnal felvesszük. 2-2.

**RÉTAY ÉS BENEDEK**

BUDAPEST, IV., Lipót-utca 21. szám. 3-52.

Dús választék mindennemű templomi felszerelvényekből.

Oltárok, szószékek, képkeretek, úrkoporsók, lourdesi Mária-oltárok, Mária-trónusok stb. saját jól berendezett műhelyeinkben bármely stylus és rajz szerint szépen, szolidan és legutányosabban készíttetnek el. Tervezetek, költségelírányzatok készséggel küldetnek.

Elvállaljuk továbbá régi oltárok, szobrok, szószékek, keretek stb. valamint egész templomok belső berendezését, alapos ujitását, festését, márványozását és aranyozását, ugyszintén azoknak átalakítását, melyeket kipróbált munkaerőnkkel a legszebben készíttünk el igen kedvező feltételek mellett.

A templomok megtekintését, valamint a költségvetést díjtalanul eszközöljük. Megbízhatóságunkat e téren is számos elismerő nyilatkozattal bizonyíthatjuk.

**1897-1898-ik években a többi között a következő munkálatokat végeztük:**

Nyitra m.	Galgóe, oltár-átalakítás.	Heves m.	Pétervásár, úrkoporsó.
"	Ratkóc, főoltár.	"	Cséh, oltár.
"	Krakován, két új oltár.	"	Gyöngyös, Mária-oltár.
"	Hrádek, lourdesi oltár.	Hajdu m.	Egyek, lourdesi oltár.
"	Szenie, főoltár és szószék.	Hont megye.	Ipolynyék, főoltár.
"	Bajna, lourdesi oltár.	"	Deménd, lourdesi oltár.
"	Csejte, egész templom renoválása, 5 üveg- ablak, két új mellékoltár.	"	Adás, úrkoporsó.
"	Szered, Jézus- és Mária-szobor.	J.-N.-Kun-Szolnok m.	Rákóczi, oltár.
"	Madunice, egész templom renoválása.	"	Török-Szt.-Miklós, oltár.
Pozsony m.	Gerencesér, egész templom renoválása.	N.-Küküllő m.	Bolya, főoltár és szószék.
"	Sempte, Jézus- és Mária-szobor.	Kolozs m.	Bánffy-Hunyad, főoltár és szószék.
"	A.-Dombó, egész templom renoválása.	"	Radnoth, főoltár és szószék.
"	Pudmeric, egész templom renoválása.	Moson m.	Magyar-Kimle, új főoltár.
"	Halmos, egész templom renoválása.	"	Horvát-Kimle, templom renoválása.
"	Kajal, új főoltár és szószék.	"	Püski, új mellékoltár és oltárkép-renoválás.
"	N.-Sur, új főoltár, új mellékoltár és egész templom renoválása.	"	Nezsider, főoltár.
"	Jakabfalva, úrkoporsó.	"	Hegyeshalom, egész templom renoválása.
"	Lamaes, új főoltár.	"	Kiliti, egész templom renoválása.
"	Cseszte, Jézus Szive oltár.	Pest megye.	Budapest, Angyalföldi országos tébolyda, főoltár.
"	Szilines, főoltár renoválása.	"	"
Komárom m.	Alsó-Galla, új főoltár és mellékoltárak ujjítása.	"	"
"	Felső-Galla, egész templom ujitása.	"	Irgalmas nővérek, lourdesi oltár.
"	Szent-Péter, lourdesi oltár.	"	Erzsébet-kórház, oltár.
"	Gyalla, új főoltár.	"	Nagy-Maros, úrkoporsó.
"	Dad, egész templom ujitása és új főoltárkép.	"	Szent-Iván, úrkoporsó.
"	Kürth lourdesi barlang szoborral.	"	Fajs, oltár.
Esztergom m.	N.-Ólved, Jézus Szive oltár.	"	Adony, Szt.-Háromság oltár.
"	Szántova, oltárújítás.	"	Pomáz, főoltár.
"	Ó-Szivac, lourdesi oltár.	"	Taksony, főoltár.
"	Baja, templom-renoválás.	"	Jakabszállás, lourdesi oltár.
Borsod m.	Szirák, lourdesi oltár.	"	Köka, Jézus- és lourdesi oltár.
"	Bánhorváth, lourdesi oltár.	Szabolcs m.	Tisza-Eszlár, új főoltár és mellékoltárok.
"	Mező-Csáth, úrkoporsó.	"	Nyiregyháza, úrkoporsó.
"	Felső-Nyárad, lourdesi oltár.	"	Sibinj, főoltár ujitása.
"	Ozd, úrkoporsó.	Sopron m.	Sárföld, úrkoporsó.
Csanád m.	Mező-Kovásháza, főoltár.	Sáros megye.	Sznako, oltár.
Győr megye	Révfülu, két oltár átalakítása.	Szeben m.	N.-Szeben, úrkoporsó.
"	Gyirmoth, új oltár szentsírral.	"	Vidernik, úrkoporsó.
"	Gyarmath, Jézus Szive oltár.	Ung megye.	Poroszló, oltár.
		Zemplén m.	N.-Azar, oltár.
		"	Monok, új oltárok és templom-renoválás.
		"	Királyhelme, oltár.
		"	Técső, főoltár.

Legnagyobb nyeremény  
legszerencésebb esetben

**1.000,000 korona.**

Az összes 50,000 nyeremény  
J E G Y Z É K E.

A legnagyobb nyeremény legszerencésebb esetben

**1.000,000 korona**

A nyeremények részletes beosztása a következő:

	Korona
1 jutalom	600000
1 nyer. á	400000
1 " "	200000
2 " "	100000
1 " "	90000
1 " "	80000
1 " "	70000
2 " "	60000
1 " "	40000
5 " "	30000
1 " "	25000
7 " "	20000
3 " "	15000
31 " "	10000
67 " "	5000
3 " "	3000
432 " "	2000
763 " "	1000
1238 " "	500
90 " "	300
31700 " "	200

15650 á 170, 130, 100, 80, 40

50,000 nyer. és jut. összegben 13.160,000  
melyek hat huzásban sorsoltatnak ki.

A harmadik nagy magy. kir. osztálysorsjáték  
nemsokára ismét kezdődik és

**100,000** sorsjegyre **50,000** nyeremény  
ujból

jut, vagyis az oldalt levő nyereményjegyek szerint  
az összes sorsjegyek fele feltétlenül nyerni fog.

A nyerési esélyek tehát, mint már általánosan  
ismeretes, óriásiak.

Összesen tizenhárom millió 160,000 koronát  
sorsolnak ki biztosan. A legnagyobb nyeremény leg-  
szerencésebb esetben

**egy millió korona.**

Szíves mielőbbi megrendeléseknél eredeti sors-  
jegyeket a tervszerű eredeti árban és pedig:

egy egész I-ső oszt. eredeti sorsjegyet 6.— frt  
" fél " " " " " 3.— " "  
" negyed " " " " " " 1.50 " "  
" nyolcad " " " " " " —.75 " "

küldünk szét utánvétellel, vagy a pénz előleges be-  
küldése ellenében

A huzások után megküldjük tisztelt vevőinknek  
a hivatalos huzási jegyzéket, hivatalos tervezetek pe-  
dig díjtalanul állanak rendelkezésre. A huzások a  
magy. kir. kormány ellenőrzése mellett nyilvánosan  
történnék és azoknál mindenki megjelenhetik.

Kérjük a rendelvényeket mielőbb, legkésőbb  
azonban

f. évi október hó 22-ig

hozzánk beküldeni.

**Török A. és Tsa**

a magy. kir. szab. osztálysorsjáték  
főelárusítói

BUDAPEST, V., Váci-körút 4 a.

**Rendelőlevél levágandó.** Török A. és Társa uraknak Budapest.

Kérek részemre..... I. osztályu magy. kir. szab. osztálysorsjáték eredeti sorsjegyet a  
hivatalos tervezettel együtt küldeni.

Az összeget..... frt | utánvételezni kérem | A nem tetsző törlendő.  
| postautalvánnyal küldöm, |

Pontos cím.

Egy jó karban  
levő

**harmónium**

(ÉDER-féle)

**olcsón eladó**

a vicsáp-apáthi kántornál.

ALAPITTATOTT 1877.

Legrégibb TEA és RUM posta kiviteli üzlet

BIEBER ANTAL utódai

**KOVÁCS és MEZEY**

BUDAPEST,

VII., Kerepesi-út 6., a nemzeti színházzal szemben.

Nagykereskedési árak!

nagyobb háztartásoknak, vasutasoknak, esend-  
őröknek, fűszerkereskedőknek és kávésoknak.

Kivánatra árjegyzék!

Chinai-Orosz Karavan Teák

1/2 kiló 2 frttól kezdve.

Cégünk különlegessége

**BRASILIAI RUM**

törvényes címkével

1 pint — 1<sup>10</sup>/<sub>16</sub> liter 1.20, 10 pal. 1.10, 20 pal. 1.05

1 literes palack — 90, 10 „ —.85, 20 „ —.80

Jamaica Rum 1 liter 1 frt 40 krtól feljebb.

Fejedelmi Rum 1 liter 2 frt 80 kr.

Magyar cognac

1/1 pal. \* 1.20. \* \* 1.50. \* \* \* 2.—

Francia cognac

Martell \* \* \* 1/1 pal. 4.—, 1/2 pal. 2.—

Francia cognac

Malignon \* \* \* 1/1 pal. 2.60, 1/2 pal. 1.30.

Kávé kilója 1.45, 1.78, 1.95.

CACAO, CSOKOLÁDE, LIKÖRÖK,

törköly, szilvórium, teasütemény,

rudvanília sat.

FÜSZERCIKKEK.

DREHEK ANTAL kőbányai serfözde

kizárólagos főraktára,

évi kötéseknel legolcsóbb gyáriárak.

Levél-cím: 1-6.

**KOVÁCS és MEZEY** nagykereskedők  
BUDAPESTEN.

**TORONTÁLI SZŐNYEGGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.**

Egyedüli magyar szőnyeggyár.

Készít: kézzel csomózott **szmirna szőnyeget**, terem-, szalon-, ebédlő-, háló-, boudoir- és uri-szobák részére  
mindenféle nagyság és stilben, bármely rajz szerint; **hollandi futószőnyeget**, keleti (karamani) fűg-  
gönyöket, torontáli szerb szőnyeget (Tyilin) terítők, függönyök, divánátvetők  
stb. részére.

Főraktár: Budapest, VI. ker. Andrassy-ut 4. szám. 2-20.

Dusan felszerelt raktár mindennemű, a szőnyeg-szakmába vágó cikkekben, u. m.: olcsóbb fajtájú szőnyegek,  
függönyök, terítők, takarók, ablakvédők, szoba és lópokrócok.

HOLLANDI IPAR.

HOLLANDI IPAR.

**Amerikai zsebórák.**

Jótállással, hogy a nickel színét nem változtatja, szerkezete pontosabb és jobb, mint a legdrágábbaké.

**Ara darabonként 3 forint.**

Jótállás mellett, míg a készlet tart.

Hozzá ezüstös óralánc 60 krajcár.

**Önberetváló készülék.**

Fox, valódi solingeni gyártmány, sok kiállításon ki-tüntetve, gyakorlás nem kell. Megvágás kizárva. Tiszta és kényelmes munka. Bőrbetegségtől megment. Tartós és pénzmegtakarító. 3-26.

**Darabja 3 forint.**

A penge \*\*\* csillagos acélból és a többi részei al-paccából vannak.

Egy külön penge hozzá 1 forint.

Megrendelhető:

**Pollák Sándor**  
főbizományosnál

BUDAPEST, V. ker., Kálmán-utca 17.

== Gyűjtőknek 5 db után egy ingyen küldetik ==

**HIRDETMÉNYEK**

a „Nyitramegyei Szemle” részére jutányos áron felvétetnek a kiadóhivatalban. Papnevelde-utca 9.

**Egyházi és egyleti zászlók**

Kitüntette:

Szeged 1876. — Székesfehérvár 1879.

Kitüntette:

Deés 1879. — Budapest 1885., 1896.

Magyarország legrégibb egyházi szerek és zászlók gyára

**Oberbauer Alajos utóda**

József főherceg és Klotild főhercegné asszony ő császári és királyi fenségeinek udvari szállítója

**BUDAPEST, Váci-utca 14-ik szám.**

Alapított 1863-ik évben.

*Elismert megbízhatóság, pontos és szolid kiszolgálás.*

Ajánlom dűsan felszerelt

**egyházak és kápolnák berendezéséhez szükséges tárgyait**

a legjutányosabb áron, a lehető legszebb kivitelben, nevezetesen:

**MISERUHA K A T,**  
Pluviale, Dalmatika és Ornatusokat.

*Egyházi és társulati lobogók.*

Tűzoltók, iskolásgyermekek, Mária-társulati, ipartársulati, dalegyleti és temetkezési egy-letli zászlókat.

Szent szobrokat, csillárokat, ciborium és kelyheket.

Fali és oltárgyertyatartók és oltárlámpákat.

Monstranciák, stációképek, oltárok, úr-koporsókat stb. stb.

Régi ruhák javítását, valamint kelyhek, ciborium, monstrancia, oltárlámpák és oltár-gyertyatartók megezüstözését vagy megaranyozását elvállalom és olcsón készítem el. Nagy választék arany, ezüst és selyemhímzésekben, valamint himzett egyházi ruhákban.

Képes árjegyzéket és költségvetést kívánatra bérmentve küldök. 20-52.

**Műhímezés**

**Valódi tiszta**

**TRENCSENI BOROVIČSKA**

kapható ifj. Buchcár Józsefnél, Rovne, Trencsénmegye, N.-Bittse mellett.

**Ara egy literes üvegnek 1 frt.**

Három litertől föl — a pénz előleges beküldése után — literjét 1 frt 10 kron bérmentve szállítom. 9-13.

**Szőlőtrágya-kompozíciót**

és szőlők alá való **mindennemű műtrágyá-**  
**kat** elismert kitűnő minőségben ajánl

**A „HUNGÁRIA”**

**műtrágya, kénsav és vegyi-ipar részvénytársaság**

**BUDAPEST, Váci-körút 21.**

Részletes utasításokat kívánatra ingyen és bérmentve küld az igazgatóság.

Huszár István könyvnyomdája Nyitrán.